

INGLIZ TILIDA SO'Z BOYLIGINI OSHIRISH STRATEGIYALARI

Raxmonqulova Feruza Akmal qizi
O'zDJTU, ingliz tili 3-fakulteti talabasi

Annotatsiya: *So'z boyligi til o'rganish jarayonida muhim ahamiyatga ega. Ingliz tilida so'z boyligini oshirish nafaqat tilni o'rganishni osonlashtiradi, balki muloqotda yanada samarali bo'lish imkonini beradi. Ushbu maqolada ingliz tilida so'z boyligini oshirish uchun samarali strategiyalar ko'rib chiqiladi.*

1. O'qish va Muntazam Ravishda Yozish

O'qish va yozish – so'z boyligini oshirishning eng samarali usullaridan biridir. Har xil janrdagi matnlarni o'qish, yangi so'zlar bilan tanishishga yordam beradi.

1. Klassik va zamonaviy adabiyot: Kitoblar, maqolalar va hikoyalar orqali yangi so'zlarni o'rganish.
2. Yozma mashg'ulotlar: Kundalik yozish, esse yoki xat yozish orqali yangi so'zlardan foydalanish.

O'qish jarayonida yangi so'zlarni belgilab qo'yish va ularni kontekstda qanday ishlatilishini o'rganish muhimdir.

2. Sinonimlar va Antonimlar Bilan Ishlash

Sinonimlar va antonimlar bilan ishlash so'z boyligini kengaytirishga yordam beradi.

1. Sinonimlar: Bir xil ma'noga ega bo'lgan so'zlarni o'rganish, so'z boyligini kengaytiradi va nutqni boyitadi.
2. Antonimlar: Qarama-qarshi ma'noga ega bo'lgan so'zlarni bilish, tushunchalarni yanada aniqroq ifodalashga yordam beradi.

Bu jarayonni osonlashtirish uchun onlayn resurslardan yoki lug'atlardan foydalanish mumkin.

3. So'z O'yinlari va Interaktiv Faoliyatlar

So'z o'yinlari va interaktiv faoliyatlar orqali o'rganish jarayonini qiziqarli qilish mumkin.

1. Krossvordlar va so'z qidirish: Bu o'yinlar yangi so'zlarni o'rganishga va ularni eslab qolishga yordam beradi.
2. Mobil ilovalar: Duolingo, Memrise kabi ilovalar orqali interaktiv tarzda so'z boyligini oshirish. Ushbu faoliyatlar nafaqat qiziqarli, balki samarali hamdir.

4. Kontekstda O'rganish

So'zlarni kontekstda o'rganish, ularning to'g'ri ishlatilishini ta'minlaydi.

1. Misollar bilan ishlash: Har bir yangi so'z uchun misollar keltirish, uning qanday ishlatilishini ko'rsatadi.
2. Film va seriallar: Ingliz tilidagi filmlar va seriallarni tomosha qilish orqali so'zlar va iboralarni kontekstda o'rganish. Bu usul, so'zlarni eslab qolishni osonlashtiradi.

5. Muntazam Takrorlash va Amaliyot

So'z boyligini oshirish uchun muntazam ravishda takrorlash va amaliyot o'tkazish zarur.

1. Flashcardlar: Yangi so'zlarni flashcardlarda yozib, ularni muntazam ravishda takrorlash.

2. Muloqot: Ingliz tilida muloqot qilish, yangi so'zlardan foydalanishni amaliyotga tatbiq etishga yordam beradi. Amaliyot orqali o'rganilgan so'zlar uzoq muddatli xotirada saqlanadi

Ingliz tilida so'z boyligini oshirish uchun o'yinlar qiziqarli va samarali metod hisoblanadi. O'yinlar orqali o'rganish jarayoni nafaqat qiziqarli, balki ko'proq ma'lumotni yodda saqlashga yordam beradi. Quyida ingliz tilida so'z boyligini oshirishga yordam beruvchi ba'zi o'yinlar va ularning metodikasi keltirilgan.

1. Krossvordlar

Metodika: • O'quvchilar krossvordda berilgan so'zlarni to'g'ri joylashtirishlari kerak.

• Har bir so'zning ma'nosi yoki sinonimi krossvordning bo'sh joylariga joylashtiriladi.

• O'quvchilar yangi so'zlarni o'rganish va ularni kontekstda ishlatishni o'rganadilar.

Foydasi: • So'zlarni eslab qolish va ularning ma'nolarini tushunishga yordam beradi.

2. So'z Qidirish

Metodika: • O'quvchilarga bir necha so'zlardan iborat ro'yxat beriladi va ular ushbu so'zlarni berilgan matndan topishlari kerak.

• Ushbu o'yin vaqt cheklovi bilan o'tkazilishi mumkin, bu esa raqobatni oshiradi.

Foydasi: • Tezkor fikrlash va yangi so'zlarni tanib olish qobiliyatini rivojlantiradi.

3. Flashcardlar

Metodika: • O'quvchilar har bir yangi so'z uchun flashcard tayyorlaydilar: bir tomonda so'z, boshqa tomonda esa uning ma'nosi yoki sinonimi.

• O'quvchilar ushbu kartalarni o'qiydilar va bir-birlariga savollar beradilar.

Foydasi:

• Vizual eslab qolish va takrorlash orqali so'z boyligini oshiradi.

4. "20 Savol" O'yini

Metodika: • Bir o'quvchi bir so'z tanlaydi va boshqa o'quvchilar ushbu so'zni topish uchun "ha" yoki "yo'q" javob beradigan savollar berishadi.

• Bu o'yin davomida o'quvchilar yangi so'zlar va ularning ma'nolari haqida savollar berishadi.

Foydasi:

• Muloqot qilish qobiliyatini rivojlantiradi va yangi so'zlarni o'rganishga yordam beradi.

5. Rol O'yinlari

Metodika: • O'quvchilar turli xil vaziyatlarda rol o'ynaydilar (masalan, do'konda xarid qilish, restoranda buyurtma berish).

• Har bir vaziyatda foydalaniladigan yangi so'zlar va iboralar tayyorlanadi.

Foydasi:

• Amaliy muloqot orqali yangi so'zlarni o'rganishga yordam beradi.

6. Bingo O'yini

Metodika: • O'quvchilarga bingo kartalari tarqatiladi, unda turli xil inglizcha so'zlar mavjud.

• O'qituvchi so'zlarni chaqiradi va o'quvchilar ularni topib, belgilab qo'yishlari kerak.

Foydasi:

• Qiziqarli va raqobatbardosh muhitda yangi so'zlarni o'rganishga yordam beradi.

Xulosa shuki, Ingliz tilida so'z boyligini oshirish uchun bir nechta samarali strategiyalar mavjud. O'qish va yozish, sinonimlar va antonimlar bilan ishlash, so'z o'yinlari, kontekstda o'rganish va muntazam takrorlash kabi usullar yordamida har bir kishi o'z so'z boyligini kengaytirishi mumkin. Til o'rganish jarayonida sabr-toqatli bo'lish va muntazam ravishda amaliyot o'tkazish muhimdir. Bu strategiyalarni qo'llash orqali ingliz tilida yanada erkin muloqot qilish mumkin bo'ladi. Ushbu maqola orqali ingliz tilida so'z boyligini oshirishning turli usullari haqida tushuncha hosil qilishingizni umid qilaman.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. Harmer, J. (2007). *The Practice of English Language Teaching.* Pearson Longman.

• Ushbu kitobda ingliz tilini o'rgatish metodologiyasi va o'quvchilarni qiziqtirish uchun o'yinlar haqida ma'lumotlar mavjud.

2. Scrivener, J. (2010). *Learning Teaching: The Essential Guide to English Language Teaching.* Macmillan Education.

• O'qituvchilar uchun darslarni rejalashtirish va o'yinlarni qo'llash usullari haqida batafsil ma'lumot.

3. Lindsay, C., Knight, P. (2006). *Learning and Teaching English: A Course for Teachers.* Oxford University Press.

• O'qituvchilar uchun yangi metodlar va o'yinlar yordamida til o'rganishni qo'llab-quvvatlaydigan qo'llanma.

4. Thornbury, S. (2006). *How to Teach Vocabulary.* Pearson Education Limited.

• So'z boyligini oshirishga qaratilgan strategiyalar va o'yinlar haqida ma'lumot beradi.

5. Cameron, L. (2001). *Teaching Languages to Young Learners.* Cambridge University Press.

• Yosh o'quvchilar uchun til o'rganish jarayonida o'yinlardan qanday foydalanish mumkinligi haqida fikrlar.

6. Gairns, R., Redman, S. (1986). *Working with Words: A Guide to Teaching and Learning Vocabulary.* Cambridge University Press.

• So'z boyligini o'stirish uchun turli xil metodlar va o'yinlarni taqdim etadi.

7. Nunan, D. (1999). *Second Language Teaching Learning.* Heinle Heinle Publishers.

- Ikkinchi tilni o'rgatish jarayonida samarali usullar va strategiyalar haqida ma'lumotlar.

8. Deller, S., Hirst, D. (2000). *Teaching Other Subjects Through English.* Delta Publishing.

- Ingliz tilida boshqa fanlarni o'rgatishda o'yinlardan foydalanish bo'yicha tavsiyalar.

